

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди**

Факультет початкового навчання

**СТУДЕНТСЬКІ ІНІЦІАТИВИ:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

**МАТЕРІАЛИ
II НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ
ФАКУЛЬТЕТУ ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ**

(12 травня 2021 р., м. Харків)

Харків – 2021

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди**

Факультет початкового навчання

**СТУДЕНТСЬКІ ІНІЦІАТИВИ:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

**МАТЕРІАЛИ
II НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ
ФАКУЛЬТЕТУ ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ**

(12 травня 2021 р., м. Харків)

Харків – 2021

УДК 373.3
ББК 74.202.21
С 88

*Затверджено до друку кафедрою початкової і професійної освіти
(протокол № 16 від 30.03.2021 р.)*

*Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного
педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Протокол № 3 від 07.04.2021 р.*

С 88 Студентські ініціативи : теорія і практика початкової освіти :
матеріали II науково-практичної інтернет-конференції студентів
факультету початкового навчання ХНПУ імені Г. С. Сковороди
(12 травня 2021 р., м. Харків) / за заг. ред. д-ра пед. наук, проф.
В. В. Ушмарової. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2021. 70 с.

У збірнику подано матеріали тез виступів на науково-практичній інтернет-конференції студентів факультету початкового навчання ХНПУ імені Г. С. Сковороди. У матеріалах висвітлені актуальні питання теорії і методики навчання та виховання молодших школярів, питання природничо-математичної та філологічної освіти.

**УДК 373.3
ББК 74.202.21**

Видано за рахунок авторів.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди, 2021

2. **Слагіна Олександра** (наук. кер. – к. пед. н., доц. О. М. Коваленко)
Проблеми формування орфографічної грамотності в учнів початкової школи..... 55
3. **Клокова Єлизавета** (наук. кер. – викл. Г. В. Левандовська)
Особливості навчання молодших школярів писати есе на уроках української мови..... 56
4. **Лобода Анжеліка** (наук. кер. – к. пед. н., доц. Ю. М. Тельпуховська)
Інтерферентні лексичні помилки в мовленні молодших школярів..... 57
5. **Мільковська Тетяна** (наук. кер. – к. пед. н., доц. Ю. М. Тельпуховська)
Засвоєння вимови слів, які розрізняються місцем наголосу в українській і російській мовах..... 58
6. **Мокроносова Єлизавета** (наук. кер. – викл. Г. В. Левандовська)
Прийоми запобігання помилкам в учнівських творчих роботах..... 59
7. **Нарожна Софія** (наук. кер. – к. філ. н., доц. І. О. Купіна)
Лінгвістична природа синонімів та їхня роль в увиразненні мовлення школярів..... 60
8. **Новак Наталія** (наук. кер. – співробітник лабораторії Ю С. Дьякова)
Визначення рівня читацького кругозору сучасних першокласників – майбутніх учителів початкових класів..... 61
9. **Петренко Вероніка** (наук. кер. – д. пед. н., доц. Л. П. Ткаченко)
Роль засобів масової інформації в процесі адаптації першокласників..... 62
10. **Правник Марія** (наук. кер. – к. філ. н., доц. Н. М. Чернушенко)
Використання фразеологізмів у повсякденному житті на початку ХХІ ст..... 63
11. **Рогач Римма** (наук. кер. – к. філ. н., доц. Н. М. Чернушенко)
Усна народна творчість як засіб розвитку мовлення молодших школярів..... 64
12. **Саніна Софія** (наук. кер. – к. пед. н., проф. О. В. Джежелей)
Особливості частотності вживання самостійних частин мови в текстах підручників для початкової школи..... 65

Лінгвістична природа синонімів та їхня роль в увиразненні мовлення школярів

Нарожна Софія

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент І. О. Купіна

Питання про лексичні синоніми існує у філологічній науці з давніх часів її зародження й продовжує зберігати актуальність дотепер. У руслі нових лінгвістичних студій, науковці переосмислюють сутність різних мовних категорій, зокрема синонімії.

Синоніми урізноманітнюють мовлення й передають найточніші змістові відтінки, відіграють величезну роль у стилістиці. Стилiстичне забарвлення слова співвідносно й повністю виявляється тільки в контексті. Крім того, посилення на контекст у наведеному визначенні синонімів дає підстави звужувати синонімічні ряди до слів, споріднених за основним значенням.

Однією з основних ознак синонімів є їхня здатність трактувати те саме поняття, а звідси – вони обов'язково є словами, спільними чи тотожними за своїм основним значенням. Важливою й досі дискусійною лексикологічною проблемою є визначення основних підходів до тлумачення синонімів. Останнім часом досить аргументовано обґрунтовується думка про те, що синоніми треба виділяти на предметно-понятійній основі. Дехто з мовознавців категорично це заперечує. Дискусійністю низки семасіологічних проблем та відсутністю спільних поглядів на лексичне значення слова зумовлюють ті реалії, у яких відсутнє єдине розуміння синонімів як певної лексичної категорії, але вже загально визнаним є те, що в синонімічних зв'язках перебувають лише такі слова, які означають одне поняття, тобто тотожні чи спільні за своїм значенням і відрізняються семантичними чи стилістичними відтінками, іноді – поширенням, активністю вживання, особливостями сполучуваності.

Визнання синонімами слів, що позначають одне й те саме поняття, виокремлює змогу тлумачення відтінків значень синонімів як відмінностей у понятійній, логічній основі, зв'язує їх із природою слів. У такому розумінні відтінками значення синонімів стає та частина значення в слові, яка залишається після вилучення понятійної основи.

Вивчення лінгвістичної природи синонімів дозволяє визначити обсяг роботи над синонімами в початковій школі, зокрема:

- у формулюванні визначення синонімів обмежитися тим, що синоніми – це близькі, але не однакові за значенням слова;
- кілька слів, близьких за значенням, утворюють синонімічний ряд;
- слова синонімічного ряду відрізняються відтінками в значенні;
- найбільш нейтральне слово синонімічного ряду є стрижневим.

Синонімічне багатство кожної мови систематизується й закріплюється в словниках, у яких значення слів не пояснюється, слова групуються в синонімічні ряди, реєстр останніх здійснюється за стрижневим словом ряду. Синоніми забезпечують найточніше висловлювання думки, оцінку певного явища, дають змогу уникнути повторення спільнокореневих або тих чи тих слів, досягти образності вислову, урізноманітнити мовлення.